

ОСНОВНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Вінницький національний технічний університет

Анотація. Визначено сутність управління витратами, розкрито актуальність управління витратами підприємства. Виявлено місце управління витратами в загальній стратегії розвитку підприємства та його складові. Наведено основні причини чому управління витратами чинить визначальний вплив на розвиток господарської діяльності. Встановлено основні завдання, які вирішує на підприємства ефективне управління витратами. Доведено, що часе ефективне управління витратами може забезпечити розвиток підприємства та підвищення конкурентоспроможності його продукції.

Ключові слова: витрати, управління, підприємство, конкурентоспроможність

Abstract. The essence of cost management is determined, the relevance of cost management of an enterprise is revealed. The place of cost management in the general strategy of enterprise development and its components are revealed. The main reasons why cost management has a decisive influence on the development of economic activity are given. The main tasks that effective cost management solves for enterprises are established. It is proved that timely effective cost management can ensure the development of an enterprise and increase the competitiveness of its products.

Keywords: costs, management, enterprise, competitiveness

Управління витратами є складним і динамічним процесом, який охоплює управлінські дії, спрямовані на досягнення високої економічної ефективності роботи підприємства. Воно не обмежується лише скороченням витрат, а охоплює всі аспекти управління діяльністю.

Основна проблема в управлінні витратами полягає, перш за все, не стільки в точному визначенні собівартості послуг, робіт чи продукції, скільки у розумінні механізмів її формування. Крім того, процес управління витратами має бути орієнтований на формування собівартості в попередньому та поточному режимах із можливістю оперативного втручання у роботу підприємства у випадках виникнення відхилень від запланованих показників.

Управління витратами являє собою процес, спрямований на планування, контроль і оптимізацію витрат підприємства з метою підтримки його фінансової стабільності, підвищення рентабельності та конкурентоспроможності. Ця діяльність є важливою складовою фінансового менеджменту, яка включає аналіз витрат, розробку стратегій їх скорочення та використання ефективних методів контролю. [1, с. 3]. Управління витратами охоплює процес цілеспрямованого формування витрат за видами, місцями їх виникнення та носіями, забезпечуючи постійний контроль рівня витрат і стимулюючи їхнє зниження. Це одна з ключових функцій економічного механізму будь-якого підприємства [2, с. 102].

Сутність управління витратами в першу чергу полягає в точному визначенні величини собівартості продукції та у виявленні того, у якій спосіб вона сформувалась. Таким чином, предметом управління витратами є спожиті ресурси підприємства в процесі кругообігу господарських засобів з точки зору їх мінімізації. Відтак, необхідність управління витратами підприємства зумовлена їх роллю в діяльності підприємства:

1. Спроможність підприємства здійснювати витрати визначає стратегію розвитку цього підприємства;
2. Здійснення витрат має прямий вплив на фінансовий стан підприємства оскільки забезпечує оптимізацію фінансових ресурсів, тим самим забезпечуючи стійкість бізнесу навіть в умовах економічної нестабільності. Успішне впровадження системи управління витратами може призвести до значної економії коштів та підвищення прибутковості.

3. Виявлення та опрацювання менеджментом різноманітних підходів до управління витратами відкриває нові можливості для підприємства. Сучасні технології і стратегії та інші інноваційні методи можуть допомогти не лише зменшити витрати, але й покращити якість продукції та послуг, що є важливим аспектом конкурентоспроможності.
4. Врахування стратегічного та функціонального підходів до управління витратами дозволяє підприємствам пристосовуватися до змін в економічному середовищі та впроваджувати гнучкі стратегії управління витратами залежно від конкретних обставин.

У прикладному аспекті управління витратами на промисловому підприємстві зосереджене на виконання таких основних завдань:

1. Розподіл витрат відповідно до функцій управління та основних етапів життєвого циклу продукції;
2. Аналіз витрат за географічними регіонами, операційними сегментами і підрозділами;
3. Обчислення витрат на одиницю продукції, виконання робіт або надання послуг;
4. Оптимізація використання ресурсів через впровадження процесів планування, обліку та контролю витрат;
5. Розробка інформаційної бази для оцінки всіх типів витрат при прийнятті управлінських рішень;
6. Визначення технічних рішень і засобів, здатних забезпечити вимірювання, зменшення і контроль витрат;
7. Пошук та використання резервів для зниження всіх видів витрат на різних етапах виробничого процесу і по всій структурі підприємства;
8. Вибір найоптимальніших методів нормування витрат;
9. Запровадження ефективних методів обліку витрат;
10. Розробка системи управління витратами, яка відповідає умовам діяльності підприємства [3, с. 48].

В результаті виконання таких завдань на підприємстві формуються такі основні переваги як виробництво конкурентоздатної продукції за рахунок більш низьких витрат і, відповідно, цін, формується якісна і реальна інформація про собівартість окремих видів продукції та їх позиції на ринку порівняно з продуктами інших виробників, забезпечується можливість застосування гнучкого ціноутворення, формуються обґрунтовані дані для складання бюджету підприємства та оцінки діяльності кожного підрозділу підприємства з фінансової точки зору, а відповідно і прийняття обґрунтованих і ефективних управлінських рішень.

Досвід успішних підприємств свідчить, що управління витратами є одним із ключових завдань, яке забезпечує не лише стабільність бізнесу, але й досягнення стратегічних цілей. Основою цього процесу може стати впровадження зарубіжного досвіду з його адаптацією до сучасних реалій вітчизняного виробництва.

Таким чином, управління витратами підприємства є одним із головних шляхів забезпечення розвитку підприємства та підвищення конкурентоспроможності його продукції. Управління витратами можна визначити як взаємопов'язаний комплекс робіт, які формують і впливають на процес виникнення та поведінку витрат під час здійснення господарської діяльності й спрямовані на досягнення оптимального їх рівня у всіх підсистемах підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Декалюк О., Федоришина Л. Оптимізація витрат підприємства: сутність, складові та методи. *Академічні візії*. 2025. Вип. 40. С. 1-9.
2. Маркіна І. А., Вороніна В. Л., Рудич А. І. Теоретичні основи управління витратами підприємства. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2020. №4. (115). С. 140–147.
3. Давидович І. Є. Управління витратами: навч. посіб. м. Київ: Центр учб. літ., 2008. 320 с.

Костенко Діана Віталіївна – студентка групи ЕК-22бз, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: kocstenkod@gmail.com.

Науковий керівник: Прицюк Людмила Анатоліївна – кандидат економічних наук, доцент, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця

Kostenko Diana V. – Student of the EK-22bz group, Department of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: kocstenkod@gmail.com.

Academic supervisor: Prytskyi Ludmyla A. – PhD in Economics, Associate Professor, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, Ukraine, e-mail: vatra2vatra@gmail.com